

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **V. H.**, zastoupen JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Nuselská 499/132, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 1. 2019, č. j. OAM-130/LE-LE26-VL16-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2021, č. j. 13 Az 10/2019 - 55,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anitě Pešulové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 3.400 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 14. 7. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany po té, co byl zajištěn za účelem správního vyhoštění. V žádosti uvedl, že má obavy z pronásledování ze strany soukromých osob a z povolání do armády. Návratu na Ukrajinu se konkrétně obává z důvodu vyhrožování ze strany osob, které v místě jeho bydliště (obec D. v Zakarpatské oblasti Ukrajiny) obchodují s drogami. Byl totiž náhodným svědkem toho, jak si členové dvou takových skupin předávali drogy a peníze, přičemž po něm stříleli a vyhrožovali mu zabitím. Podle žalobce se jedná o příslušníky mafie, kvůli nimž musel Ukrajinu opustit. Žalovaný napadeným rozhodnutím žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), neudělil.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), v níž brojil toliko proti závěrům žalovaného stran efektivní ochrany před pronásledováním soukromými osobami. Městský soud žalobu zamítl. Ztotožnil se přitom s názorem žalovaného, dle kterého mezinárodní ochranu nelze udělit, neboť žalobce nepodnikl žádné kroky k ochraně své osoby, které mu právní řád země původu poskytuje. Žalovaný přitom podle soudu shromáždil dostatek podkladů, ze kterých vyplývá, že takové prostředky měl žalobce k dispozici. Námitka žalobce o nefunkčnosti vnitrostátní ochrany je pouze obecná a hypotetická.

Pokud jde o pobytovou historii žalobce před tím, než požádal o mezinárodní ochranu, vyhodnotil ji žalovaný podle soudu v souladu s existující judikaturou.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Rozsudek městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Podle stěžovatele je napadený rozsudek zatížen zásadní vadou, která mohla mít dopad na jeho hmotněprávní postavení, a proto je kasační stížnost přijatelná. Touto vadou je nedostatečné zjištění skutkového stavu a posouzení možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany.

[4] Stěžovatel konkrétně nesouhlasí se závěrem, že se mohl domáhat ochrany v zemi původu. Nevyužití ochrany je možné vytykat pouze tehdy, pokud taková možnost skutečně existuje. Po žadateli o mezinárodní ochranu nelze požadovat, aby vyčerpал prostředky vnitrostátní ochrany, pokud informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost subjektivní nedůvěry žadatele v tuto ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70). Při zjišťování efektivitu a dostupnosti ochrany je třeba sledovat propojení původců pronásledování se státními orgány a míru jejich vlivu na ně (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47). V napadeném rozsudku však zcela chybí, z jakých důkazů městský soud vycházel při řešení této otázky. Soud převzal názory správního orgánu, který však vycházel z obecných informací, k čemu slouží orgány činné v trestním řízení. Podle stěžovatele je obecně známou skutečností, že Ukrajina je označována za nejkorumpovanější zemi v Evropě, orgány činné v trestní řízení jsou pod vlivem oligarchů a mafie.

[5] Konečně nelze souhlasit ani se závěrem soudu, že pokud stěžovatel nepožádal o mezinárodní ochranu bezprostředně po vstupu na území, nelze jeho obavy považovat za natolik vážné. Tento závěr je podle stěžovatele již překonán judikaturou správních soudů, podle níž je třeba vždy individuálně zkoumat důvod pro žadatelem zvolený postup. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek a rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že se nedopustil nezákonnosti a v řízení byly shromážděny relevantní podklady. Poukázal na své vyjádření k žalobě, v němž se podrobně námitkami stěžovatele zabýval. K námitce, týkající se nedůvěry stěžovatele v instituce země původu, žalovaný poznamenal, že pokud se na ně s žádostí o ochranu neobrátil, nelze s jistotou tvrdit, že by mu nebyla poskytnuta. Pokud jde o stěžovatelovu námitku, že potřeba mezinárodní ochrany jako výjimečného institutu u něj nastala až po té, co přestal na území ČR pobývat legálně, odkázal žalovaný na rozsudky kasačního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81, a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005-51, podle nichž je nutno o azyl žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, nebrání-li tomu nějaké závažné skutečnosti. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost, případně odmítnutí pro nepřijatelnost.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb.

NSS., v němž vymezil typové situace, v nichž je kasační stížnost přijatelná. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí městského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v případě stěžovatele podmínky přijatelnosti kasační stížnosti splněny nejsou.

[9] Stěžovatel založil žádost o mezinárodní ochranu na svých obavách z pronásledování ze strany soukromých osob (pachatelů drogové trestné činnosti), aniž by se sám jakkoliv pokusil využít ochrany v zemi původu. K otázce pronásledování nestátními aktéry a požadavkům účinnosti ochrany ze strany země původu však již existuje početná judikatura kasačního soudu, s níž je napadený rozsudek v souladu (viz např. rozsudky ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003–65, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 3 Azs 48/2008–57, ze dne 24. 11. 2016, č. j. 5 Azs 251/2016–19, nebo ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016–31 a další). Podle ní musí u soukromých osob jako původců pronásledování nebo vážné újmy přistoupit k samotnému pronásledování také záměrná nečinnost státních orgánů či jejich neschopnost poskytovat ochranu před původci pronásledování (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004–41, ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007–68, nebo ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62). Vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování nebo vážnou újmu ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu, vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 10. 2008, č. j. 4 Azs 38/2003–36).

[10] Judikatura kasačního soudu již také dovodila, že vyčerpání prostředků ochrany nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat tehdy, pokud informace o zemi původu ukazují na opodstatněnost této nedůvěry (rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008–70). V rozsudku ze dne 26. 4. 2018, č. j. 9 Azs 440/2017–39, pak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalovaný nedostatečně zkoumal efektivitu systému ochrany před soukromými osobami (vyděrači), to ovšem v případě, kdy žadatel o mezinárodní ochranu v řízení před žalovaným sám tvrdil a dokládal, že mu státní orgány na Ukrajině nejsou schopny poskytnout účinnou pomoc proti vyděračům (v souvislosti s vydíráním se obrátil na policii, ale sám shledal její napojení na vyděrače), přičemž nedostatky ve fungování orgánů činných v trestním řízení a jejich napojení na vyděrače podporovaly i další podklady založené ve spise.

[11] Napadený rozsudek městského soudu je s touto předchozí judikaturou v souladu: žalovaný shromáždil informace obecně dokládající (systémovou) efektivitu ochrany ze strany policie a dalších státních orgánů (prokuratury), přičemž v řízení nevyšlo najevo nic, co by toto hodnocení zpochybnilo a ani sám stěžovatel kromě obecného a paušálního tvrzení, že situace na Ukrajině je stejná jako v 90. letech a že policie a mafie konají společně, nepředložil žádné další indicie zpochybňující účinnost prostředků ochrany.

[12] Jestliže stěžovatel tvrdil nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť městský soud pouze převzal hodnocení žalovaného, jehož rozhodnutí mělo být založeno na nedostatečném zkoumání účinnosti prostředků ochrany státních orgánů proti pronásledování ze strany soukromých osob (pachatelů drogové trestné činnosti), pak ve světle výše uvedeného ani toto tvrzení neobstojí. Ani v tomto ohledu nelze shledat přijatelnost kasační stížnosti.

[13] Z ustálené judikatury kasačního soudu vyplývá, že za vadu rozhodnutí nelze považovat situaci, kdy se krajský soud s posouzením správních orgánů ztotožní a pro stručnost na jejich závěry odkáže. Měl by však v odůvodnění rozsudku vyložit, proč tak učinil, popřípadě přidat alespoň vlastní krátké hodnocení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130). Tyto požadavky napadený rozsudek splňuje, neboť městský soud se nejen s hodnocením žalovaného ztotožnil, ale sám odkázal na podklad založený ve správním spise, z něhož plynou závěry o dostatečné efektivitě prostředků ochrany nejen ze strany policie, ale také prokuratury (bod 25 rozsudku). Městský soud se proto nedopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] Konečně, pokud jde o otázku časového odstupu podání žádosti o mezinárodní ochranu a vstupu na území ČR, ani ta není způsobilá založit přijatelnost kasační stížnosti, neboť již byla předmětem celé řady předchozích rozhodnutí kasačního soudu (rozsudky ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81, ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Azs 119/2004-50, nebo z novějších rozsudků ze dne 19. 11. 2020, č. j. 6 Azs 179/2020-32). Také v souladu s ní byla předchozí pobytová historie stěžovatele posouzena tak, že zpochybňuje intenzitu jeho obav z pronásledování.

[15] Napadený rozsudek tedy splňuje požadavky judikatury Nejvyššího správního soudu na přezkoumatelnost soudních rozhodnutí (srov. např. rozsudek ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, nebo ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91), neodchyluje se od dosavadní judikatury kasačního soudu a městský soud se nedopustil ani zásadního pochybení při výkladu hmotného či procesního práva. Kasační stížnost proto soud odmítl jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3, větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[17] Usnesením městského soudu ze dne 8. 4. 2019, č. j. 13 Az 10/2019-32, byla stěžovateli ustanovena jako zástupkyně advokátka JUDr. Anita Pešulová. Ustanovenému zástupci platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Zástupkyni stěžovatele náleží odměna za jeden úkon právní služby spočívající v sepisu a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], ve výši 3.100 Kč [§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a dále 300 Kč jako paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy ustanovené zástupkyni náleží odměna ve výši 3.400 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. června 2021

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu